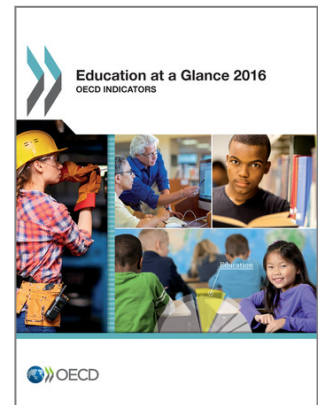


# OECD *Multilingual Summaries* Education at a Glance 2016 OECD Indicators

Summary in Norwegian



Read the full book on: [10.1787/eag-2016-en](http://10.1787/eag-2016-en)

## Et blikk på utdanning – 2016 OECD-indikatorer

Sammendrag på norsk

### Landene finner andre måter å finansiere høyere utdanning på, ved siden av offentlige utgifter

OECD-landene bruker i gjennomsnitt 5,2 prosent av BNP på utdanningsinstitusjoner fra grunnskole til høyere utdanning, offentlig og privat forbruk kombinert. Rundt en tredjedel av de totale utgiftene går til høyere utdanning, der utgiftene per student er høyest. Den høyere prisen på opplæringsansatte i høyere utdanning og utbredelsen av forskning og utvikling på høyskoler og universiteter bidrar til de høye kostnadene.

For å lette belastningen på allerede stramme offentlige budsjetter flytter flere land kostnadene for høyere utdanning fra staten til de enkelte husholdningene. I gjennomsnitt kommer 30 prosent av utgiftene til institusjoner for høyere utdanning fra private kilder – en mye større andel enn det man ser for lavere utdanningsnivåer; og to tredjedeler av denne finansieringen kommer fra husholdningene, ofte i form av skolepenger.

Under erkjennelsen av at høye avgifter kan hindre kvalifiserte studenter fra å melde seg opp til høyere utdanning, åpner mange myndigheter for noe differensiering med hensyn til skolepenger. For eksempel kan skolepenger være høyere for studenter ved private institusjoner eller for utenlandske studenter, eller lavere for studenter i korte undervisningsprogrammer. Som støtte til studentene tilbyr mange land også stipend, tilskudd og offentlige eller statsgaranterte lån, ofte med fordelaktige betingelser, for å hjelpe elevene med å håndtere de direkte og indirekte kostnadene ved utdanning. I løpet av det siste tiåret så de fleste landene en økning i antall studenter i høyere utdanning som tar offentlige eller statsgaranterte lån – og som dermed uteksamineres med en grad, men også med gjeld.

### Vedvarende kjønnsbalanser innen utdanning og på andre områder

Reverseringen av kjønnsforskjellene i høyere utdanning – flere kvinner enn menn tar nå en høyere grad – har blitt godt dokumentert de siste årene. Det er imidlertid fortsatt færre kvinner som går videre til avanserte nivåer av høyere utdanning, for eksempel til et doktorgradsprogram eller tilsvarende.

Kjønnsforskjellene i utdanning kommer også til syne når det gjelder fagområde. Kvinner er fortsatt underrepresentert på enkelte felt, for eksempel vitenskap og tekniske fag, og overrepresentert i andre, for eksempel utdanning og helse. I 2014 var det i gjennomsnitt tre ganger flere menn enn kvinner som ble uteksaminert med en grad i tekniske fag og fire ganger flere kvinner enn menn som ble uteksaminert med en grad innen utdanning.

Kjønnsbalanser i valg av fagfelt gjenspeiles i arbeidsmarkedet – og til syvende og sist i lønnsnivå. Nyutdannede innen tekniske fag tjener for eksempel ca. 10 prosent mer enn andre med høyere utdanning i gjennomsnitt, mens nyutdannede fra lærerutdanning og pedagogikk tjener ca. 15 prosent mindre.

Det er også kjønnsforskjeller innen selve læreryrket. Andelen kvinnelige lærere krymper – men lærerlønningene tenderer oppover – for hvert utdanningsnivå man går oppover. Det er også mindre sannsynlig at kvinner blir rektorer, selv om rektorene ofte rekrutteres nettopp fra lærerne.

## Innvandrere har mindre sannsynlighet for å delta på alle utdanningsnivåer

Utdanningssystemene spiller en avgjørende rolle når det gjelder å integrere innvandrere i deres nye lokalsamfunn – og i vertslandets arbeidsmarked. Innvandrerelever som rapporterte at de hadde deltatt på førskoleprogrammer, skårer 49 poeng høyere på OECDs PISA-lesetest enn innvandrerelever som rapporterte at de ikke hadde deltatt på slike programmer. Denne forskjellen tilsvarer omtrent ett års skolegang. I de fleste land er deltakelsen i førskoleprogrammer blant innvandrerelever betydelig lavere enn blant elever uten innvandrerbakgrunn.

I mange land henger innvandrere etter sine jevnaldrende født i landet, i utdanningsnivå. For eksempel er andelen voksne som ikke har fullført videregående opplæring, større blant personer med innvandrerbakgrunn. I gjennomsnitt har 37 prosent av 25–44-åringene med innvandrerbakgrunn – men bare 27 prosent av 25–44-åringene uten innvandrerbakgrunn – med foreldre som ikke har fullført videregående opplæring, selv ikke fullført videregående opplæring. Tallene viser også at det er mer sannsynlig at studenter som er født i landet, fullfører bachelorprogrammer eller tilsvarende høyere programmer enn elever med innvandrerbakgrunn.

## Andre funn

Skoledeltakelsen i tidlig barndom har vært økende: Mellom 2005 og 2014 økte andelen treåringer i førskoleopplæring fra 54 til 69 prosent og for fireåringer fra 73 til 85 prosent i gjennomsnitt på tvers av land med data for begge år.

I OECD-landene er arbeidsledigheten lavere (9,2 prosent) blant personer med yrkesfaglig videregående skole som høyeste utdanningsgrad enn blant personer med generell videregående skole som høyeste utdanningsgrad (10,0 prosent).

Mellom 2005 og 2014 økte deltakelsen for 20–24-åringene i høyere utdanning fra 29 til 33 prosent i gjennomsnitt i OECD-landene. Gitt at i gjennomsnitt 36 prosent av dagens unge voksne i OECD-landene ventes å fullføre minst én høyere grad før fylte 30 år, kommer andelen personer i høyere utdanning trolig til å fortsette å stige.

Studentene bruker ofte lengre tid på å gjennomføre et studieprogram enn det man tidligere har gått ut i fra. Rundt 41 prosent av heltidsstudenter som begynner på et bachelorprogram eller tilsvarende, fullfører studiet på normert tid, mens 69 prosent fullfører studiet innen tre år over normert tid. Disse tallene er gjennomsnitt for land med tall for enkeltstudenter.

Lærerstyrken blir stadig eldre, ettersom yrket ikke klarer å tiltrekke seg unge voksne. Andelen lærer i videregående opplæring som er 50 år eller eldre, steg i 16 av de 24 mellom 2005 og 2014 i OECD-landene med tilgjengelige data. I Italia og Portugal er færre enn 3 prosent av lærerne i grunnskolen yngre enn 30 år.

Rektorer har en avgjørende innflytelse på skolemiljøet og lærernes arbeidsforhold. I gjennomsnitt for land med tilgjengelige data sier over 60 prosent av rektorene at de ofte iverksetter tiltak for å bidra til samarbeid mellom lærere om å utvikle nye undervisningspraksiser, for å sikre at lærerne tar ansvar for å forbedre sine pedagogiske ferdigheter, og for å hjelpe dem til å føle ansvar for elevenes læringsutbytte.

Til tross for den økonomiske nedgangen i 2008 har utgiftene per elev på alle utdanningsnivåer vært økende som gjennomsnitt i OECD-landene. Mellom 2008 og 2013 økte realutgiftene per student med åtte prosent for grunnskolenivå og videregående opplæring samlet, og med seks prosent for høyere utdanning.

Finanskrisen hadde imidlertid en direkte innvirkning på lærerlønningene: I gjennomsnitt for OECD-landene stod lønnen enten stille eller ble redusert mellom 2009 og 2013. Senere har de igjen begynt å stige.

© OECD

**Denne oppsummeringen er ingen offisiell OECD-oversettelse.**

Denne oppsummeringen kan reproduseres hvis OECDs copyright og originalens tittel angis.

**Flerspråklige oppsummeringer er oversatte utdrag av OECD-publikasjoner opprinnelig utgitt på engelsk og fransk.**

**Disse er gratis tilgjengelige på OECDs Online Bookshop [www.oecd.org/bookshop](http://www.oecd.org/bookshop)**

For ytterligere informasjon, ta kontakt med OECD Rights and Translation unit, Public Affairs and Communications Directorate, [rights@oecd.org](mailto:rights@oecd.org) eller per faks: +33 (0)1 45 24 99 30.

OECD Rights and Translation unit (PAC)

2 rue André-Pascal, 75116

Paris, France

Besøk vårt nettsted [www.oecd.org/rights](http://www.oecd.org/rights)



**[Read the complete English version on OECD iLibrary!](#)**

© OECD (2016), *Education at a Glance 2016: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/eag-2016-en